

DOI: 10.58423/2786-6742/2025-10-393-403

УДК 336.221.4(477)

Василь КУЗЬ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна

ORCID ID: [0000-0002-6008-7203](https://orcid.org/0000-0002-6008-7203)

Scopus Author ID: [57210157276](https://scopus.org/authid/57210157276)

e-mail: v.kuz@chnu.edu.ua

ПОДАТКОВИЙ ОBOB'ЯЗОК: СУТЬ, СКЛАДОВІ ТА ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ ВИКОНАННЯ

Анотація. Ефективність функціонування податкової системи забезпечується через застосування раціональних підходів до виконання функцій та завдань, що покладені на її складові елементи. Важливим засобом у виконанні цілей податкової політики на національному рівні є досягнення високого рівня виконання платниками податків покладених на них обов'язків. Даний факт визначає актуальність дослідження шляхів поліпшення виконання економічними суб'єктами податкового обов'язку через призму дослідження його складових елементів. В рамках проведеного дослідження встановлено наявність фактів ухилення від сплати податків, що підтверджується результатами роботи відповідних контролюючих органів. Визначено, що на процес виконання податкового обов'язку мають вплив дії усіх без винятку учасників податкових відносин. Для визначення сукупності заходів, які необхідно вжити з метою забезпечення добровільності сплати податків ідентифіковано складові елементи податкового обов'язку (розуміння юридичних аспектів діяльності та похідних наслідків, отримання податкового статусу через реєстраційні дії, дотримання податкових механізмів, облік податкових розрахунків та складання податкової звітності, управління податковими ризиками, протидія корупційним явищам, підтримка концепції добровільної сплати податків тощо). Встановлено, що для поліпшення виконання платниками податків покладених на них обов'язків необхідно вжити заходи щодо: удосконалення механізму нарахування та сплати податкових платежів; посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи контролюючих органів і розширення меж консультативних послуг для платників податків; поліпшення стану надання контролюючими органами сервісних послуг щодо виконання платниками податку податкового обов'язку; використання непрямих методів контролю із застосуванням аналітичних і цифрових інструментів; застосування принципів оподаткування, які забезпечать стимулювання добровільної сплати податків; визначення податкової стратегії та формування податкової політики економічними суб'єктами на мікрорівні; удосконалення методичних підходів до ідентифікації ризикових господарських операцій та наділення платників податків статусом ризикового; запровадження мораторію на безпідставні перевірки суб'єктів підприємницької діяльності; підвищення штрафних санкцій за недотримання податкового законодавства.

Ключові слова: платники податків, податки, податкова система, податковий обов'язок, контролюючі органи.

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

JEL Classification: H26, H31

Absztrakt. Az adórendszer hatékonyságát az alkotóelemeihez rendelt funkciók és feladatok ellátására vonatkozó racionális megközelítések alkalmazása biztosítja. A nemzeti szintű adópolitikai célok elérésének fontos eszköze az adófizetők magas szintű kötelezettségteljesítése. Ez a tény határozza meg a kutatás relevanciáját, amely az adófizetők adókötelezettségének teljesítésének javítási módjait vizsgálja annak összetevőinek elemzésén keresztül. A végzett kutatás során megállapítást nyert, hogy léteznek adóelkerülés esetei, amelyeket az illetékes ellenőrző hatóságok munkájának eredményei igazolnak. Megállapítást nyert, hogy az adókötelezettségek teljesítésének folyamatát kivétel nélkül minden adókapcsolatban részt vevő fél cselekedetei befolyásolják. Az önkéntes adófizetés biztosításához szükséges intézkedések meghatározása érdekében a tanulmány azonosítja az adókötelezettség alkotóelemeit (a jogi szempontok megértése és az ezekkel járó következmények, adózási státusz megszerzése regisztrációs eljárások révén, az adómechanizmusok betartása, adónyilvántartások és adóbevallások készítése, adózási kockázatok kezelése, korrupcióellenes intézkedések, az adófizetés önkéntességének fenntartása stb.). Megállapítást nyert, hogy az adófizetők kötelezettségeinek teljesítésének javítása érdekében szükséges intézkedéseket kell hozni: az adókszámítás és adóbefizetés mechanizmusának fejlesztése; az ellenőrző hatóságok tájékoztató munkájának erősítése és az adófizetők számára nyújtott tanácsadási szolgáltatások bővítése; az adóellenőrzési szolgáltatások javítása; közvetett ellenőrzési módszerek alkalmazása analitikai és digitális eszközökkel; olyan adóztatási elvek alkalmazása, amelyek ösztönzik az adók önkéntes megfizetését; adóstratégia meghatározása és a gazdasági szereplők adópolitikájának kialakítása mikro szinten; a kockázatos gazdasági műveletek azonosítására vonatkozó módszertani megközelítések fejlesztése és a kockázatos státuszú adófizetők meghatározása; moratórium bevezetése az alaptalan üzleti ellenőrzésekre; a büntető szankciók növelése az adójogszabályok megsértése esetén.

Kulcsszavak: adófizetők, adók, adórendszer, adókötelezettség, ellenőrző hatóságok.

Abstract. The effectiveness of the tax system is ensured through the use of rational approaches to the performance of functions and tasks assigned to its constituent elements. An important means of achieving tax policy goals at the national level is the achievement of a high level of fulfillment by taxpayers of the obligations assigned to them. This fact determines the relevance of studying ways to improve economic entities' fulfillment of tax obligations through the prism of studying their constituent elements. As part of the conducted research, the presence of facts of tax evasion was established, which is confirmed by the results of the work of the relevant regulatory authorities. It was determined that the process of fulfilling tax obligations is influenced by the actions of all participants in tax relations without exception. To determine the set of measures that need to be taken to ensure voluntary tax payment, the constituent elements of tax obligation have been identified (understanding the legal aspects of activities and their consequences, obtaining tax status through registration actions, compliance with tax mechanisms, accounting for tax calculations and preparing tax reports, managing tax risks, combating corruption, supporting the concept of voluntary tax payment, etc.). It has been established that to improve the fulfillment by taxpayers of their obligations, it is necessary to take measures to: improve the mechanism for calculating and paying tax payments; strengthen the information and explanatory work of regulatory bodies and expand the scope of consulting services for taxpayers; improve the provision of services by regulatory bodies regarding the fulfillment of tax obligations by taxpayers; use of indirect control methods using analytical and digital tools; apply taxation principles that will stimulate voluntary tax payment; determine tax strategy and form tax policy by economic entities at the micro level; improving methodological approaches to identifying risky business transactions and assigning taxpayers the status of risky; introducing a moratorium on unfounded inspections of business entities; increasing penalties for non-compliance with tax legislation.

Keywords: taxpayers, taxes, tax system, tax liability, regulatory authorities.

Постановка проблеми. Функціонування податкової системи на національному рівні передбачає оперування інструментами певної теорії податків або ж сукупністю елементів, які властиві окремим загальним чи специфічним (індивідуальним) податковим теоріям. В основі більшості з них розглядається взаємозв'язок між державними інституціями та суб'єктами підприємницької діяльності чи фізичними особами щодо надання першими безпекових, управлінських і регуляторних послуг, які фінансуються за рахунок других. Ефективність системи оподаткування базується не тільки на раціональних діях органів державного управління, але й на розумінні та дотриманні платниками податків нормативних приписів, що дає підстави вести мову про розгляд податкового обов'язку як важливої складової досягнення цілей податкової політики на національному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми виконання економічним суб'єктом покладеного на нього податкового обов'язку становлять інтерес для науковців і практиків зі сфер економіки та права. Зокрема значна увага приділяється дослідженню поняття «податковий обов'язок» з юридичної точки зору. Бабаєвська В.В., К.С. Д'яченко та Т.М. Шульга [1] акцентують увагу на проблемах визначення моменту виникнення податкового обов'язку та процесу сплати податків, ідентифікуючи причини відсутності сталого підходу в розумінні податково-правових норм. Покатаєва О.В. [2] розглядає виконання податкового обов'язку через призму необхідності формування податкової застави. Беліцький І.С. [3] досліджуючи проблеми припинення податкового обов'язку обґрунтовує різні способи його виконання. Греца С.М. [4] акцентує увагу на необхідності запровадження персональної відповідальності за невиконання податкового обов'язку та наділення контролюючих органів компетенціями щодо визначення правочинів платників податків фіктивними. Єсімов С.С. [5] розкриває зміст поняття «податковий обов'язок» з точки зору реалізації в господарських процесах принципів податкового права. Нога П.П. [6] акцентує увагу на проблемах визначення моменту виконання податкового обов'язку, обґрунтовує необхідність його чіткої ідентифікації з декларуванням відповідних підходів у податковому законодавстві. Чемерис Л.М. [7] ідентифікує суть поняття «податковий обов'язок» за допомогою таких ознак як належність та соціальна необхідність і можливість. Дуравкін П.М. [8] визначає особливості структурних зв'язків між обов'язками платника податків, обґрунтовує їх вплив на зміст категорії «податковий обов'язок».

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не применшуючи значення отриманих результатів вищезгаданих науковців необхідно констатувати факт ототожнення дослідниками податкового обов'язку із обов'язками платників податків, які встановлені чинним податковим законодавством, у той час як поняття «податковий обов'язок» є більш масштабнішим, так як включає в себе не тільки процес обчислення, декларування та сплату податків, але й сукупність додаткових організаційних, управлінських, аналітичних і контрольних дій суб'єкта господарювання,

орієнтованих на досягнення цілей заявленої податкової політики у частині усунення негативних явищ, спрямованих на ухилення від сплати податків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є визначення змісту та ідентифікація складових елементів податкового обов'язку платника податку задля забезпечення поліпшення його виконання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податкова система як механізм регламентування взаємовідносин між державним утворенням та платниками податків щодо перерозподілу створеного продукту базується на законодавчо встановленому переліку податкових платежів, правилах їх визначення та процедурах сплати. Нормативно ідентифікована модель податкового механізму дозволяє стверджувати про наявність визначеного алгоритму дій для кожного із суб'єктів системи в конкретних господарських ситуаціях. «Оптимально, коли сплата податків здійснюється добровільно та усвідомлено, однак забезпечити такий підхід у повному обсязі, в силу ряду об'єктивних та суб'єктивних причин, доволі складно. Держава повинна мати дієві інструменти для захисту своїх інтересів як суб'єкта податкових правовідносин, закон повинен передбачати механізми для реалізації принципу обов'язковості сплати податків» [4, с. 272]. На даний час функціонування податкової системи характеризується значною суб'єктністю при реалізації державної податкової політики, що зумовлює активне застосування контрольного інструментарію задля забезпечення виконання платниками податків покладених на них функцій.

Згідно даних Публічного звіту Державної податкової служби України за 2024 р. [9] кількість податкових перевірок (49774 контрольних заходів) зросла на 20% порівняно з результатами податкового контролю у 2023 р. (41618 перевірок). При цьому основна частка контрольних дій припадала на фактичні податкові перевірки (71,0%). За результатами контрольних податкових заходів здійснено донарахування в розмірі 123765,2 млн грн, що на 170% більше, а ніж в попередньому податковому році. У 2024 р. в ході застосування фактичних методів податкового контролю виявлено 11136 випадків порушень трудового законодавства. Під час фактичних перевірок 7285 осіб оформили трудові відносини.

За результатами діяльності Бюро економічної безпеки України в 2024 р. щодо виявлення та управління ризиками в податковій сфері створено 995 аналітичних продуктів, спрямованих на ідентифікацію ризиків, пов'язаних із необлікованим виготовленням та реалізацією підакцизної продукції, незаконним відшкодуванням податку на додану вартість, протидією незаконній організації діяльності грального бізнесу тощо. Виявлені порушення впливають на економічну безпеку держави на суму 91,8 млрд грн [10].

Активними залишаються інструменти судового врегулювання спорів між платниками податків та податковими органами. Зокрема, з січня по травень 2025 р. на судовому розгляді перебувало 62 тис справ за позовами до органів Державної податкової служби України на суму 426,1 млрд грн. З яких

розглянуто 8,9 тис справ (99,8 млрд грн), з них: на користь податкових органів – 3 тис. справ на суму 59,9 млрд грн, та на користь платників податків – 5,9 тис. справ (39,9 млрд грн). Найпоширенішим предметом спорів є визнання недійсним або нечинними податкових повідомлень-рішень – 26,8 тис справ на суму 388,1 млрд грн. З яких розглянуто 3,9 тис. справ (84,3 млрд грн), з них на користь податкових органів – 2,2 тис. справ на 48,2 млрд грн [11]. У 2024 р. даного роду справ було 6,6 тис, з яких на користь органів Державної податкової служби було прийняте судові рішення у 3,7 тис випадків (56,3%) з вартісним вираженням 57,6 млрд грн [9].

Наведена аналітика засвідчує, незнання, нерозуміння або ж свідоме ухилення платників податків від виконання покладеного на них, згідно чинного законодавства, податкового обов'язку, що негативно впливає як на виконання системою оподаткування фіскальних функцій, так і на перспективи розвитку суб'єктів підприємницької діяльності.

Згідно норм Податкового кодексу України [12] податковий обов'язок платників податку визначається як взяті ними зобов'язання щодо обчислення, декларування та сплати сум податкових платежів у порядку та строки, що визначені чинним законодавством. При цьому виникнення податкового обов'язку здійснюється на основі чітко регламентованих процедур, які формуються під дією принципів податкового законодавства, зокрема загальності оподаткування, рівності учасників податкових відносин, невідворотності настання відповідальності, соціальної справедливості, стабільності тощо. «Податковий обов'язок визначається на підставі застосування доктрини пріоритету ділової мети. Це усуває розбіжність між декларованим та визначеним податковим обов'язком і дозволяє відповідно до принципів податкового права України обкласти податком реальну економічну вигоду платника податків від вчинених операцій, отриманого доходу, понесених видатків» [5, с. 385].

Беручи до уваги багатоаспектність відносин між учасниками процесу оподаткування необхідно звернути увагу не тільки на загальні декларативні твердження щодо необхідності сплати податків, але й на процедурну частину, яка формує перелік вимог до виконання платниками податків зобов'язань. «У вузькому сенсі податковий обов'язок являє собою частину податкових обов'язків платників податків і має прояв у реалізації безумовного конституційного обов'язку – міри належної поведінки зі сплати податків і зборів. Податковий обов'язок у широкому розумінні охоплює три елементи: обов'язок із ведення податкового обліку; обов'язок зі сплати податків і зборів; обов'язок з податкової звітності» [6, с. 54]. Крім цього актуальним залишається питання участі інших суб'єктів податкових відносин у процесі виконання платниками податкового обов'язку. Так як, «податковий обов'язок – обов'язок суб'єктів податкових правовідносин як по реалізації компетенції уповноваженими державою особами, так і обов'язок платників податків з: обліку, сплати та звітності» [7, с. 417-418].

Задля визначення напрямів поліпшення виконання платниками податків

покладених на них обов'язків досліджуване поняття необхідно розглядати в широкому його трактуванні з відповідною деталізацією та аналізом обов'язків платників податку. «Обов'язки платника податків розкривають та деталізують зміст поняття податкового обов'язку. Багатоманітність таких обов'язків зумовлює ускладнення структури самого податкового обов'язку, що вимагає виокремлення в його складі декількох частин (податкового обліку, сплати податків, податкової звітності, податкового контролю)» [8, с. 191].

Важливість дослідження механізмів виконання платниками податків покладених на них обов'язків визначена Національною стратегією доходів до 2030 року [13], в якій однією з пріоритетних стратегічних цілей є підвищення рівня дотримання податкового законодавства платниками податків та контролюючими органами.

На рис. 1 наведено складові елементи податкового обов'язку, які повинен виконувати платник податків з метою дотримання чинних нормативно-законодавчих вимог.

У першу чергу платники податків повинні мати достатнє розуміння того факту, що провадження будь-якого виду діяльності призводить до ідентифікації потреби сплати податків, їх захисної, регуляторної та соціальної значущості. Крім цього в якості базових знань виступають взаємозв'язки та взаємозалежності між здійснюваними діями та їх юридичними, податковими й обліковими наслідками, яких повинні дотримуватися платники податків.

Реєстрація підприємницької діяльності або ж інші випадки отримання юридичного статусу платника податку призводить до ідентифікації правових наслідків податкового обов'язку. Дані питання чітко регламентовані нормами Податкового кодексу України (глава 6 «Облік платників податків») [12]. Також даним нормативно-правовим документом визначені додаткові реєстраційні процедури для ідентифікації статусу платника окремих податків, зокрема мова йде про податок на додану вартість та єдиний податок (стаття 183 «Порядок реєстрації платників податку», 299 «Порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників єдиного податку») [12]. Функціонуюча система адміністрування податків передбачає можливість використання цифрових податкових сервісів для спрощення реєстраційних та подальших дій при виконанні податкового обов'язку.

Станом на 1 січня 2025 р. 3,7 млн суб'єктів господарювання є користувачами приватної частини Е-Кабінету, 1,6 млн громадян – користувачі приватної частини Е-Кабінету для громадян, а також активно використовуються Е-сервіси для громадян та самозайнятих осіб [9].

«Виконання обов'язків з податкового обліку, сплати податків і зборів, податкової звітності не обмежується трьома послідовними діями, а передбачає реалізацію сукупності встановлених для кожної із цих стадій умов, у чіткій послідовності в рамках виконання податкового обов'язку» [8, с. 186]. Ведення обліку податкових розрахунків та пов'язані з ним подальші дії у виконанні податкового обов'язку передбачають активне застосування обліково-

аналітичного та контрольного інструментарію задля дотримання механізму оподаткування результатів та інших аспектів діяльності. Фактично виконання облікових завдань дозволяє платнику податків створювати доказову базу для підтвердження правильності визначення податкових зобов'язань та дотримання термінів їх погашення.

Рис. 1. Складові податкового обов'язку

Джерело: запропоновано автором

Організаційна, методична та методологічна альтернативність щодо застосування облікового інструментарію, а також існування загальної та альтернативної (спрощеної) систем оподаткування вказують на необхідність обґрунтування платниками податків власної податкової політики, орієнтованої на перспективні оцінки масштабів та результатів господарської діяльності.

Формування податкової політики, декларування її засад та їх узгодження зі складовими управлінського процесу та системи бухгалтерського обліку може вказувати на прийняття концепції добровільної сплати податків.

Важливим елементом в процесі виконання податкового обов'язку є налагодження та дотримання вимог ефективної комунікації з податковими органами не тільки в ході здійснення останніми контрольних заходів, але й при проведенні ними інформаційно-роз'яснювальної та аналітичної роботи.

Протидія корупційним явищам у роботі податкових органів як складова виконання платником податку податкового обов'язку передбачає створення системи інформування про можливі протиправні дії корупційної спрямованості представників контролюючих органів у цілях своєчасного реагування, встановлення обставин та усунення причин ідентифікованих правопорушень. Запобігання фактам корупції у податкових відносинах є важливим індикатором виконання податкового обов'язку, крім цього виступає засобом дотримання етичних принципів при здійсненні ділових відносин.

Підтримка платниками податків концепції добровільної сплати податкових платежів передбачає не тільки розуміння їх значення у формуванні фінансових ресурсів, що спрямовуються на забезпечення виконання загальнодержавних та місцевих функцій, але й забезпечує раціоналізую внутрішніх-бізнес процесів, що створює базис у досягненні суб'єктами підприємницької діяльності цілей сталого розвитку.

Напрями поліпшення виконання платниками податків покладених на них обов'язків:

- 1) удосконалення механізму нарахування та сплати податкових платежів;
- 2) посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи контролюючих органів і розширення меж консультаційних послуг для платників податків;
- 3) поліпшення стану надання контролюючими органами сервісних послуг щодо виконання платниками податку податкового обов'язку;
- 4) активне використання непрямих методів контролю із застосуванням аналітичних і цифрових інструментів;
- 5) застосування принципів оподаткування, які забезпечать стимулювання добровільної сплати податків;
- 6) визначення податкової стратегії та формування податкової політики економічними суб'єктами на мікрорівні;
- 7) удосконалення методичних підходів до ідентифікації ризикових господарських операцій та наділення платників податків статусом ризикового;
- 8) запровадження мораторію на безпідставні перевірки суб'єктів підприємницької діяльності;
- 9) підвищення штрафних санкцій за недотримання податкового законодавства.

Практична реалізація окремих шляхів поліпшення виконання платниками податків покладених на них обов'язків залежить від залучення економічних суб'єктів до реформування податкової системи, застосування цифрових

інструментів в модернізації та оптимізації процесів адміністрування податків, масштабування сервісних послуг, стану економічного розвитку, ступеня ефективності системи оподаткування, рівня податкового навантаження тощо.

Добровільність та повнота виконання податкового обов'язку носить суб'єктивний характер, тобто залежить від рішень всіх учасників податкових відносин. За останній час на національному рівні було проведено низку заходів, які посприяли підвищенню простоти та прозорості отримання чи зміни економічними суб'єктами податкового статусу, ведення обліку податкових розрахунків та налагодження комунікацій між платниками податкових платежів та контролюючими органами. Перехід від примусовості до добровільності сплати податків необхідно вбачати в ідентифікації платниками податків податкової стратегії та формування податкової політики. Для цього доцільно на національному рівні розробити методичні рекомендації щодо формування податкової політики суб'єкта господарювання, які б регламентували виконання ним податкового обов'язку в розрізі визначених складових, дозволяли поліпшувати функціонування підсистеми облікового відображення розрахунків за податками та платежами, а також забезпечували ефективне управління податковими ризиками.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, податкові надходження залишають основним джерелом наповнення дохідної частини бюджетів, що вимагає забезпечення високого рівня ефективності функціонування податкової системи. Досягнення даного результату можливе через добровільність та повноту виконання платниками податків покладених на них обов'язків, задля чого необхідним є проведення відповідних системних і комплексних заходів всіма учасниками податкових відносин. Під податковим обов'язком платника податку необхідно розглядати взяті ним зобов'язання щодо обчислення, декларування та сплати сум податкових платежів у порядку та строки, що визначені чинним законодавством. Ефективне виконання економічними суб'єктами податкового обов'язку передбачає здійснення додаткових організаційних, управлінських, аналітичних і контрольних дій суб'єкта господарювання, орієнтованих на досягнення цілей заявленої податкової політики, що дозволяє ідентифікувати наступні його складові: розуміння юридичних аспектів провадження господарської діяльності та відповідних податкових, облікових і контрольних наслідків; реєстрація в податкових контролюючих органах; дотримання нормативно визначених механізмів нарахування податків і зборів, що ідентифікуються в ході провадження господарської діяльності; ведення обліку податкових розрахунків; підготовка та подання податкової звітності; погашення податкових зобов'язань у визначених розмірах та у передбачені законодавством терміни; належне реагування на інформаційні запити контролюючих органів; дотримання вимог щодо здійснення ефективної комунікації з контролюючими органами з питань оподаткування; формування податкової політики суб'єкта господарювання; аналіз застосовуваної податкової політики на предмет відповідності вимогам

законодавства та специфіці провадження господарської діяльності; прийняття управлінських рішень покликаних зменшити податкові ризики господарської діяльності; протидія корупційним явищам у роботі податкових органів; підтримка концепції добровільної сплати податків тощо. Подальші дослідження будуть спрямовані на науково-теоретичне та практичне обґрунтування необхідності формування податкової політики економічними суб'єктами на мікрорівні.

Список використаних джерел

1. Бабаєвська В.В., Д'яченко К.С., Шульга Т.М. Проблемні питання визначення моменту виконання податкового обов'язку. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №4. С. 377-379.
2. Pokataieva O.V. Виконання податкового обов'язку: правові проблеми та шляхи вирішення. *Право та державне управління*. 2020. №1. Т1. С. 104-109.
3. Беліцький І.С. Проблеми припинення податкового обов'язку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2014. №10-2. Т1. С. 116-121.
4. Греца С.М. Застосування принципу персональної відповідальності за неналежне виконання податкового обов'язку. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. Issue 3. P. 272-276.
5. Єсімов С.С. Взаємозв'язок податкового обов'язку з принципами податкового права. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. №1. С. 380-385.
6. Нога П.П. Темпоральний аспект виконання податкового обов'язку: еволюція доктринальних підходів та правових позицій. *Право України*. 2024. №4. С. 51-61.
7. Чемерис Л.М. Поняття податкового обов'язку у фізичної особи – платника податків. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. №4. С. 414-418.
8. Дуравкін П.М. Співвідношення категорій «податковий обов'язок» та «обов'язки платника податків». *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. Випуск 22. С. 179-191.
9. Публічний звіт ДПС 2024. Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/-plani-ta-zviti-roboti/888084.html> (дата звернення: 21.07.2025).
10. Звіт про діяльність Бюро економічної безпеки України за 2024 рік. Бюро економічної безпеки України. URL: <https://esbu.gov.ua/storage/app/sites/32/2025/Zvit-ESBU-2024.pdf>. (дата звернення: 17.07.2025).
11. Стан розгляду судових справ (станом на 1.06.2025). Державна податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/-rezalt/903273.html> (дата звернення: 10.07.2025).
12. Податковий кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон України від 2 грудня 2010 р. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.07.2025).
13. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. №1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skshvalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> (дата звернення: 13.07.2025).

References

1. Babaievskaya, V.V., Diachenko, K.S., Shulha, T.M. (2021). Problematic issues of determining the moment of fulfillment of a tax obligation. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (4), 377-379. [in Ukrainian].
2. Pokataieva, O.V. (2020). Fulfilling tax obligations: legal problems and solutions. *Pravo ta derzhavne upravlinnia*, (1), 104-109. [in Ukrainian].

3. Bielitskyi, I.S. (2014). Problems of termination of tax liability. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, (10-2), 116-121. [in Ukrainian].
4. Hretsa, S.M. (2020). Application of the principle of personal liability for improper fulfillment of tax obligations. *Visegrad Journal on Human Rights* (3), 272-276. [in Ukrainian].
5. Iesimov, S.S. (2024). The interconnection between tax liability and the principles of tax law. *Elektronne naukove vydannia «Analitychno-porivnialne pravoznavstvo»*, (1), 380-385. [in Ukrainian].
6. Noha, P.P. (2024). Temporal aspect of tax compliance: evolution of doctrinal approaches and legal positions. *Pravo Ukrainy*, (4), 51-61. [in Ukrainian].
7. Chemerys, L.M. (2022). The concept of tax liability for an individual taxpayer. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, (4), 414-418. [in Ukrainian].
8. Duravkin, P.M. (2011). The correlation between the categories «tax liability» and «taxpayer obligations». *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia*, (22), 179-191. [in Ukrainian].
9. Public report of the State Tax Service of Ukraine 2024. State Tax Service of Ukraine. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/plani-ta-zviti-roboti/888084.html>. [in Ukrainian].
10. Report on the activities of the Bureau of Economic Security of Ukraine for 2024. Bureau of Economic Security of Ukraine. URL: <https://esbu.gov.ua/storage/app/sites/32/2025/Zvit-ESBU-2024.pdf>. [in Ukrainian].
11. Status of consideration of court cases (as of June 1, 2025). State Tax Service of Ukraine. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist/-rezalt/903273.html>. [in Ukrainian].
12. Tax Code of Ukraine. Law of Ukraine. No. 2755-VI (2010). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. [in Ukrainian].
13. On Approval of the National Revenue Strategy until 2030. Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine 2023 No. 1218-r (2023). URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223>. [in Ukrainian].

Отримано: 23.07.2025
Прийнято до друку: 26.08.2025
Опубліковано: 30.09.2025

Beérkezett: 2025.07.23
Elfogadva: 2025.08.26
Megjelent: 2025.09.30

Received: 23.07.2025
Accepted: 26.08.2025
Published: 30.09.2025